

تاریخ دریافت مقاله: ۹۰/۰۷/۱۸

تاریخ بررسی مقاله: ۹۰/۰۸/۱۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۰/۱۰/۰۱

مجله دست آوردهای روان‌شناختی

(علوم تربیتی و روان‌شناسی)

دانشگاه شهید چمران اهواز، پاییز و زمستان ۱۳۹۱

دوره‌ی چهارم، سال ۱۹-۳، شماره‌ی ۲

صص: ۲۱۲-۱۹۹

رابطه کمرویی و احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت

کریم سواری*

کیومرث بشلیده**

چکیده

در تحقیق جاری، رابطه کمرویی و احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رشته مهندسی کامپیوتر دانشگاه آزاد اهواز مورد بررسی قرار گرفت. به همین منظور از بین دانشجویان آن دانشگاه ۲۲۵ نفر (۱۲۸ پسر و ۹۷ دختر) به شیوه تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه کمرویی چک و باس (۱۹۸۳)، احساس تنهایی اپیلانو و کاترونا (۱۹۸۰) و اعتیاد به اینترنت لاو و چنگ (۲۰۰۷) استفاده شد. یافته‌ها نشان داد که کمرویی و احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت همبستگی مثبت دارند. نتایج رگرسیون چند متغیره نشان داد که کمرویی و احساس تنهایی از پیش بین کننده اعتیاد به اینترنت دانشجویان به شمار می‌روند.

کلید واژگان: کمرویی، احساس تنهایی، اعتیاد به اینترنت

sevari1347@yahoo.com

* عضو هیأت علمی دانشگاه پیام نور اهواز (نویسنده مسئول)

** استادیار دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

مقدمه

در دنیای متغیر امروزه، اعتیاد^۱ به اینترنت^۲ و میزان استفاده از آن در بین جوامع بشری در حال افزایش است و به صورت یک ابزار زندگی روزانه تبدیل شده است (بریان^۳، ۲۰۰۵؛ به نقل از السیف^۴ ۲۰۰۹). در همین رابطه نتایج پژوهش لنهارت، راینی و لویز^۵ (۲۰۰۱) حاکی از آن است که ۹۰ درصد جوانان کانادایی و آمریکایی از اینترنت استفاده می‌کنند. اینترنت یکی از ابزارهایی است که در برقراری ارتباطات انسان‌ها با همدیگر تأثیرگذار بوده است و بخشی از زندگی آنها را تشکیل می‌دهد (جکسون^۶، ۱۹۹۹؛ جکسون، اروین، گاردنر و سچمیت^۷، ۲۰۰۱ a). به عبارتی انسان‌ها برای سهولت برقراری ارتباط با یکدیگر از اینترنت استفاده می‌کنند. شبکه آگاه‌سازی وسایل ارتباط جمعی^۸ (۲۰۰۵) مدعی شده است که امروزه جوانان در زندگی خود از اینترنت برای انجام تکالیف مدرسه، سرگرمی و برقراری ارتباط با دیگران استفاده می‌کنند. برخی از شواهد پژوهشی نشان می‌دهد که استفاده زیاد از اینترنت پیامدهای منفی و مثبت به همراه دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که فشارهای روزانه زندگی، کناره‌گیری اجتماعی، افسردگی، احساس تنهایی، سوء مدیریت زمان، عملکرد ضعیف درسی، صدمه زدن به پیشرفت تکالیف رشدی - روانی اجتماعی، کاهش عملکرد شغلی، طلاق، بیخوابی و کاهش روابط اجتماعی (هولم و هولروید^۹، ۱۹۹۲؛ برادی^{۱۰}، ۱۹۹۶؛ مورفی^{۱۱}، ۱۹۹۶؛ یانگ^{۱۲}، ۱۹۹۶؛ شرکت رابرت هاف اینترنت‌شنال^{۱۳}، ۱۹۹۶؛ کویتنر^{۱۴}، ۱۹۹۷؛ برنر^{۱۵}، ۱۹۹۷؛ کرات^{۱۶} و همکاران، ۱۹۹۸؛

- 1- Addiction
- 2- internet use
- 3- Brain
- 4- AIS aif
- 5- Lenhart, Rainie, & Lewis
- 6- Jackson
- 7- Ervin, Gardner & Schmitt
- 8- Media awareness network
- 9- Holm & Holroyd
- 10- Brady
- 11- Murphey
- 12- Young
- 13- Robert Half International
- 14- Quittner
- 15- Berner
- 16- Kraut

مایکل^۱، ۲۰۰۰؛ آندرسون^۲، ۲۰۰۱؛ مودی^۳، ۲۰۰۱؛ نالوا و آناند^۴، ۲۰۰۳؛ وانگ، لی و چنگ^۵، ۲۰۰۳؛ مورگان و کتون^۶، ۲۰۰۳) از پیامدهای منفی استفاده زیاد از اینترنت است. بنا به شواهد پژوهشی، اینترنت می‌تواند روی بهزیستی، مبادله اطلاعات و ارتباطات اجتماعی افراد اثرات مثبتی داشته باشد (کرات و همکاران، ۲۰۰۲؛ شا و گنت^۷، ۲۰۰۲). در این رابطه کرات و همکاران (۲۰۰۲) طی مطالعه‌ای نشان دادند که استفاده از کامپیوتر در بهبود ارتباطات اجتماعی و بهزیستی انسان‌ها تأثیرگذار است. نتیجه مطالعه عزیز^۸ (۱۹۹۹) نیز نشان داد که استفاده از اینترنت به نوآوری، خلاقیت و یادگیری خود کمک می‌کند. از طرفی دوگان^۹ و همکاران (۱۹۹۹) فواید آموزشی استفاده از اینترنت را مشاهده سایت‌های مؤثر آموزشی و مبادله اطلاعات با دوستان می‌دانند (به نقل از السیف، ۲۰۰۹).

بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد وابستگی به اینترنت و استفاده از آن از جمله عوامل مؤثر در افزایش احساس تنهایی و افسردگی افراد به شمار می‌رود (دیویس^{۱۰}، ۲۰۰۱؛ ساندرز^{۱۱}، ۲۰۰۰؛ نالوا و آناند^{۱۲}، ۲۰۰۳). در همین راستا نتایج مطالعه موراهان و شوماخر^{۱۲} (۱۹۹۷)، مش^{۱۳} (۲۰۰۱) و مشایخ و برجعلی (۱۳۸۲) نشان داد که بین احساس تنهایی و میزان استفاده از اینترنت (چت کردن) همبستگی وجود دارد. دیویس (۲۰۰۱) طی مطالعه‌ای نیز نشان داد که مشکلات روانی اجتماعی مانند احساس تنهایی و افسردگی به عنوان پیشایندهای اعتیاد به اینترنت است. صاحب‌نظرانی همچون مک‌کنا، گرین و گلاسون^{۱۴} (۲۰۰۲) معتقدند که افرادی که احساس تنهایی می‌کنند برای برقراری تعامل با دیگران و یا حتی اظهار خود به استفاده از

-
- 1- Mitchell
 - 2- Anderson
 - 3- Moody
 - 4- Nalva & Anand
 - 5- Whang, Lee, & Chang
 - 6- Morgan & Kanon
 - 7- Shaw & Gunt
 - 8- Aziz
 - 9- Dogan
 - 10- Davis
 - 11- Sanders
 - 12- Morahan & Shomacher
 - 13- Mesch
 - 14- McKenna, Green, & Gleason

اینترنت رو می‌آورند. نتایج مطالعه کیم^۱ و همکاران (۲۰۰۹)، اینگلبِرج و اسجورج^۲ (۲۰۰۴)، نای و اربینگ^۳ (۲۰۰۲) نشان داد که کسانی که احساس تنهایی کرده و یا مهارت اجتماعی ضعیفی دارند به اینترنت متوسل می‌شوند. مطالعات جداگانه هامبرگر و بن-آرتزی^۴ (۲۰۰۰؛ والکنبرگ و پتر^۵، ۲۰۰۷ نشان داد که استفاده از اینترنت احساس تنهایی را کاهش و یا احساس نزدیکی به دوستان را می‌تواند افزایش دهد. شا و گنت (۲۰۰۲) نیز در یک بررسی با عنوان ارتباط افسردگی، احساس تنهایی، عزت نفس، حمایت اجتماعی با اینترنت به این نتیجه رسیدند که استفاده از اینترنت بطور معناداری احساس تنهایی و افسردگی را کاهش و حمایت اجتماعی و عزت نفس را بطور معناداری افزایش می‌دهد. مطالعه پاولک^۶ (۲۰۰۲) نشان داد که احساس تنهایی و حمایت اجتماعی ممکن است دانشجویان را به اعتیاد به کامپیوتر سوق دهد. کمرویی^۷ با میزان استفاده از اینترنت نیز در ارتباط است و به ترس از ملاقات با افراد و عدم احساس راحتی در حضور آنان گفته می‌شود (پیلکونیس^۸، ۱۹۷۷ a). چیک و باس^۹ (۱۹۸۳) کمرویی را به عنوان واکنش بازدارنده فرد در مواجهه با غریبه‌ها و آشنایان دور تعریف کردند (به نقل از شیومی، ماتسوشیما و کالمن^{۱۰}، ۲۰۰۰). مطالعات انجام شده (اوفوس^{۱۱}، ۲۰۰۱؛ کاپلان^{۱۲}، ۲۰۰۲؛ گالت^{۱۳}، ۲۰۰۲) حاکی از آن است که استفاده مسئله‌ساز از اینترنت بطور معناداری با افزایش کمرویی در ارتباط است. در مطالعه‌ی دیگری چاک و لینگ^{۱۴} (۲۰۰۴) نیز نشان دادند کمرویی و منبع کنترل به عنوان پیش بین کننده اعتیاد به اینترنت و استفاده از آن است. با استناد به این مقدمه در تحقیق جاری رابطه کمرویی و احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان رشته مهندسی کامپیوتر دانشگاه آزاد اهواز مورد بررسی

- 1- Kim
- 2- Engelberg & Sjoberg
- 3- Nie & Erbring
- 4- Hamburger & Ben-Artzi
- 5- Valkenburg & Peter
- 6- Pawlak
- 7- Loneliness
- 8- Pilkonis
- 9- Check & Buss
- 10- Shiomi, Matsushima, & Kuhlman
- 11- Ofosu
- 12- Kaplan
- 13- Goulet
- 14- Chak & Leung

قرار گرفت.

فرضیه‌های تحقیق

در تحقیق حاضر فرضیه‌های زیر به محک آزمایش گذاشته شده‌اند.
 بین کمرویی و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت وجود دارد.
 بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت وجود دارد.
 کمرویی و احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت ارتباط چندگانه دارند.

جامعه آماری و روش نمونه‌گیری

دانشجویان رشته‌های مهندسی کامپیوتر دانشگاه آزاد اهواز جامعه آماری را تشکیل داده‌اند که از بین آنها ۲۲۵ نفر (۱۲۸ پسر و ۹۷ دختر) به شیوه تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. لازم به ذکر است که نمونه یاد شده از بین دانشجویان ورودی سال‌های مختلف تحصیلی دوره کارشناسی انواع رشته‌های مهندسی کامپیوتر به صورت تصادفی انتخاب شدند و میانگین سنی نمونه مورد بررسی ۲۳ سال بوده است.

ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها

برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای زیر استفاده شده است.
کمرویی. مقیاس کمرویی ۲۰ ماده دارد و توسط چک و باس (۱۹۸۳) ساخته شد و به صورت مقیاس پنج درجه‌ای کاملاً مخالفم تا کاملاً موافقم نمره‌گذاری می‌شود. مطالعه چیک و باش (۱۹۸۳) حاکی از همسانی درونی بالای این مقیاس (۰/۹۴) و همچنین روایی خوب آن است (به نقل از حسین چاری و دلاورپور (۱۳۸۴)). حسین چاری و دلاورپور ضریب پایایی مقیاس یاد شده را در جامعه سازه این آزمون از روش تحلیل عوامل^۱ استفاده کردند و تحلیل نشان داد که این مقیاس از روایی سازه^۲ خوبی برخوردار بود. ضمناً برخی از سؤالات برای نمونه سؤالات ۴، ۷، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۱۹ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود.
احساس تنهایی. مقیاس احساس تنهایی توسط اپیلاو و کاترونا^۳ (۱۹۸۰) ساخته و توسط

1- Factors analysis
 2- construct validity
 3- Epilao & Katrina

شکرکن و میردريکوند (۱۳۷۷) به نقل از پاشا و اسماعیلی، (۱۳۸۶) ترجمه شد. این مقیاس ۲۰ ماده دارد. پاشا و اسماعیلی (۱۳۸۶) طی یک مطالعه برای تعیین پایایی آن از دو روش آلفای کرونباخ^۱ و تنصیف^۲ استفاده کردند که مقدار آنها به ترتیب ۰/۷۵ و ۰/۷۱ و روایی آن از طریق اضطراب بررسی و مقدار آن ۰/۴ به دست آمد. نمره‌گذاری آن به صورت «هرگز، نمره ۱» «به ندرت، نمره ۲» «گاهی اوقات، نمره ۳» و «اغلب، نمره ۴» است که ماده‌های شماره ۱-۴-۵-۶-۹-۱۰-۱۵-۱۶-۱۹-۲۰ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند.

اعتیاد به اینترنت. برای اندازه‌گیری اعتیاد به اینترنت از پرسشنامه ۱۷ سؤالی اعتیاد به اینترنت ساخته لاو و چنگ^۳ (۲۰۰۷) استفاده شد. پرسشنامه یاد شده از سه عامل (کناره‌گیری و مشکلات اجتماعی^۴ دارای نه ماده، عملکرد و مدیریت زمان^۵ دارای پنج ماده و جایگزینی واقعیت^۶ دارای سه ماده) تشکیل شده است. سازندگان این پرسشنامه آلفای کرونباخ را برای عامل کناره‌گیری و مشکلات اجتماعی ۰/۹۱ برای عامل عملکرد و مدیریت زمان ۰/۸۸ و برای عامل جایگزینی واقعیت ۰/۶۵ محاسبه کردند. پرسشنامه یاد شده توسط سواری (۱۳۸۹) به زبان فارسی ترجمه و طی یک مطالعه مقدماتی روی ۲۰ دانشجوی دانشگاه پیام نور اهواز آلفای کرونباخ آن را ۰/۸۴ محاسبه و روایی آن از طریق ضریب همبستگی با پرسشنامه احساس تنهایی اپیلانو و کاترونا (۱۹۸۰) مقدار ۰/۴ به دست آمد که در سطح ۰/۰۴ معنی‌دار است. پرسشنامه یاد شده به شکل مقیاس پنج درجه‌ای به هیچ عنوان تا همیشه نمره‌گذاری می‌شود.

یافته‌ها

اطلاعات توصیفی و یافته‌های مربوط به فرضیه‌ها در جدول‌های زیر آمده است. جدول ۱. میانگین و انحراف معیار متغیرهای کمرویی، احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت را نشان می‌دهد.

- 1- Cronbach alpha
- 2- spilt-half
- 3- Law & Cheng
- 4- withdrawal and social problem
- 5- time management and performance
- 6- reality substitute

مندرجات جدول ۱ نشان می‌دهد که میانگین و انحراف معیار کمرویی به ترتیب ۳۹ (۷/۸۵)، احساس تنهایی ۳۳ (۸/۲) و اعتیاد به اینترنت ۲۸ (۱۰/۴) به دست آمد.

متغیر	میانگین	انحراف معیار
کمرویی	۳۹	۷/۸۵
احساس تنهایی	۳۳	۸/۲
اعتیاد به اینترنت	۲۸	۱۰/۴

جدول ۲. ضرایب همبستگی کمرویی و احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت

متغیرهای پیش بین	متغیر ملاک (اعتیاد به اینترنت) N=۲۲۵
کمرویی	r=۰/۲۷۳ P=۰/۰۰۰
احساس تنهایی	r=۰/۲۳۹ P=۰/۰۰۰

جدول ۲ ضرایب همبستگی ساده متغیرهای کمرویی و احساس تنهایی با اعتیاد به اینترنت را نشان می‌دهد.

مندرجات جدول ۲ نشان می‌دهد که بین متغیرهای کمرویی، احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت همبستگی مثبت معنی‌دار وجود دارد. بنابراین با استناد به این تحلیل فرضیه ۱ و ۲ تحقیق تأیید می‌شود.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون متغیرهای پیش‌بین (کمرویی و احساس تنهایی) با اعتیاد به اینترنت با روش ورود

متغیرهای پیش‌بین	MR	RS	F P	کمرویی	احساس تنهایی
کمرویی	۰/۲۷۳	۰/۰۷۵	۱۸/۴۶ ۰/۰۰۰	۰/۲۷۳ b=۰/۳۴۰ t=۴/۲۴ P=۰/۰۰۰	۰/۱۶۲ b=۰/۲۰۷ t=۲/۳۶ P=۰/۰۱۹
احساس تنهایی	۰/۳۱۲	۰/۰۹۸	۱۱/۹۰ ۰/۰۰۰	۰/۲۱۶ b=۰/۲۶۹ t=۳/۱۶۰ P=۰/۰۰۲	

نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون با روش ورود نشان می‌دهد بین متغیرهای پیش‌بین (کمرویی و احساس تنهایی) با اعتیاد به اینترنت ضریب همبستگی چندگانه ($MR=0/312$) وجود دارد که در سطح $P<0/0001$ معنادار است و مقدار آن نیز از ضرایب همبستگی ساده هر یک از آن متغیرها با اعتیاد به اینترنت بیشتر است. در مجموع این دو متغیر پیش‌بین، $0/098$ واریانس متغیر ملاک یعنی اعتیاد به اینترنت را تبیین می‌کنند. نتایج مربوط به ضرایب رگرسیون مندرج در سطر آخر جدول نشان می‌دهد که متغیر کمرویی و احساس تنهایی به طور معناداری واریانس اعتیاد به اینترنت را تبیین می‌کنند بنابراین با استناد به این جدول فرضیه ۳ تحقیق نیز تأیید می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که بین کمرویی و اعتیاد به اینترنت همبستگی مثبت معناداری وجود دارد. با استناد به این یافته می‌توان نتیجه گرفت که هر چه کمرویی بیشتر باشد خطر ابتلا به اینترنت بیشتر است. بنابراین یافته‌ی این تحقیق با یافته‌ی اوفوس (۲۰۰۱)، کاپلان (۲۰۰۲)، گالت (۲۰۰۲) و چاک (۲۰۰۳) همسو و همخوانی دارد. افرادی که در پیوستار کمرویی قرار دارند، عموماً به خاطر عدم تسلط بر مهارت‌های اجتماعی و یا فقدان اعتماد به نفس، کمر و هستند. افراد کمر و نمی‌دانند که یک گفتگو را چگونه آغاز کنند یا در کلاس درس چگونه از سخنران بخواهند که بلندتر صحبت کند. پدران و مادران بایستی بدانند که علیرغم همه اشتغالات فکری و شغلی، کوشش کنند که در شبانه روز، به سخنان زیبا و دوست‌داشتنی کودکان و نوجوانان خود ساعاتی اختصاص دهند. باید مواظب بود که مبدا تنوع برنامه‌های تلویزیونی و گذراندن اوقات فراغت در خانه به صورت کاملاً انفعالی و ایستا، زمینه‌ساز کمرویی‌ها و کژروی‌ها در کودکان و نوجوانانی که تشنه‌ی کلام شیرین و نگاه‌های محبت‌آمیز اولیای خود هستند، نشود.

برای پرهیز از اعتیاد به اینترنت نگاه مخصوص والدین به فرزندان خانواده و تکریم شخصیت آنها در گفت و شنودها، اظهار نظرها و تصمیم‌گیری‌های خانوادگی بسیار حائز اهمیت است. خانواده‌هایی که از نعمت وجودی فرزندی برخوردارند توجه داشته باشند که فرزند آنها علاوه بر این که نیاز دارد با اولیای خود مصاحبت دلنشینی داشته باشد، لازم است از

معاشرت و مصاحبت با کودکان و نوجوانان همسال خود نیز برخوردار شود تا بر تجارب خوشایند اجتماعی خویش بیفزاید. مسلماً فراهم کردن چنین تجارب ارزشمندی با نظارت، هدایت و حمایت روانی والدین فوق‌العاده مؤثر و مفید است و در تربیت اجتماعی این قبیل کودکان و درمان کمرویی احتمالی ایشان کاملاً مؤثر و مفید خواهد بود. در تربیت اجتماعی و پرورش مهارت‌های ارتباطی کودکان و نوجوانان، پیشگیری از معلولیت اجتماعی ایشان و درمان کمرویی، بیشترین مسئولیت‌ها بر عهده الگوهای رفتاری بزرگسال بویژه خانواده (والدین) است. بنابراین پدران و مادران و نزدیکان کودکان و نوجوانان، به مثابه محبوبترین و مؤثرترین الگوهای رفتاری در تعلیم و تقویت مهارت‌های اجتماعی و یا پدیدآیی کمرویی در ایشان به طور جدی سهم هستند؛ چرا که بچه‌ها به طور مستقیم و غیرمستقیم از الگوهای رفتاری بزرگسال در موقعیت‌های مختلف خانوادگی و نقش آفرینی‌های اجتماعی یاد می‌گیرند و با ایشان همانندسازی می‌کنند.

افرادی که به اینترنت اعتیاد مضاعف پیدا کنند بطور تکراری خواب خود را فدای برقراری ارتباط کرده، خوردن و ورزش را فراموش و باعث نادیده گرفتن روابط خانوادگی، از هم گسیختگی روابط اجتماعی، افت تحصیلی، مشکلات شغلی و صرف مخارج بالا جهت استفاده از آن می‌شود که البته این عمل از نظر اقتصادی می‌تواند مشکلاتی را ایجاد کند. نتایج این تحقیق نشان داد که بین احساس تنهایی و اعتیاد به اینترنت همبستگی مثبت معناداری وجود دارد. بنابراین یافته این تحقیق با یافته دیویس (۲۰۰۱) ساندرز (۲۰۰۰) نالوا و آناند (۲۰۰۳) موراهان و شوماخر (۱۹۹۷) مش (۲۰۰۱) و مشایخ و برجعلی (۱۳۸۲) همسو است. در این خصوص یانگ (۱۹۹۶) طی تحقیقی دریافت که افرادی که بیش از حد از اینترنت استفاده می‌کنند افرادی تنها، خسته، افسرده، بدون عزت نفس و درونگرا هستند. شیهان (۲۰۰۲) نشان داد که افرادی که احساس تنهایی می‌کنند و کسانی که بیشتر می‌خواهند از دیگران فرار کنند، از وب سایت‌ها استفاده می‌کنند. کالینز (۱۹۹۹) نیز دریافت افرادی که حتی ساعات کمی را در هفته آن - لاین می‌مانند، میزان بالایی از احساس تنهایی و افسردگی را تجربه می‌کنند. در همین رابطه گونچار و آدامز (۲۰۰۰) طی مطالعه‌ای نیز نشان داد که استفاده بیش از اندازه از اینترنت با افزایش احساس تنهایی و افسردگی و کاهش روابط اجتماعی ارض‌کننده ارتباط دارد. مارشال (۲۰۰۳) مطرح می‌کند که افرادی که احساس تنهایی می‌کنند یا از زندگی روزمره خود

انزجار و تنفر دارند، به دنبال صمیمیت در اینترنت می‌گردند. امروزه اینترنت یک وسیله حیاتی برای بسیاری از مردم کشورها به شمار می‌رود و از این طریق اطلاعات ذی‌قیمتی به دست می‌آورد اما بنا به شواهد پژوهشی فوق‌الذکر اینترنت مشکلات جدی و زیادی را برای انسانها ایجاد کرده است.

منابع

فارسی

حسین چاری، مسعود و دلاورپور، محمد (۱۳۸۴). بررسی رابطه بین مهارت های اجتماعی و کمرویی و مقایسه آن در بین دانشجویان پسر و دختر دانشگاه شیراز، سومین سمینار بهداشت روان دانشجویان.

مشایخ، مریم و برجعلی، احمد (۱۳۸۲). بررسی رابطه احساس تنهایی با نوع استفاده از اینترنت در گروهی از دانش آموزان دبیرستانی. تازه های علوم شناختی، سال ۵، شماره ۱، ۳۹ -

۴۴.

لاتین

Al Saif, Abdulkarim, A. (2009). Risks Associated with the Use of the Internet and its Impact upon Students' Awareness of Perverse Issues: *Literature Review Acta Didactica Napocensia*, 2, 4.

- Anderson, K. J. (2001). Internet use among college students: an exploratory study. *Journal of American College Health, 50* (1), 21-26.
- Aziz, N. (1999). The internet is a way of learning within the classroom and distance learning. *The Education Journal, 30*.
- Brady, K. (1996). Dropouts rise a net result of computers. *The Buffalo Evening News*. 1.
- Brenner, V. (1997). Psychology of computer use: XLVII. Parameters of Internet use, abuse and addiction: The first 90 days of the Internet usage survey. *Psychological Reports, 80*, 879-882.
- Caplan, S. E. (2002). Problematic Internet use and psychosocial well-being: Development of a theory-based cognitive-behavioral measurement instrument. *Computers in Human Behavior, 18* (5), 553-575.
- Collins, L. (1999). Emotional adultery: Cybersex and commitment. *Journal of Social Theory and Practice, 25* (2).
- Chak, K & Leung, L. (2004). Shyness and Locus of Control as Predictors of Internet Addiction and Internet Use. *Cyber Psychology & Behavior, 7* (5), 1-13.
- Davis, R. A. (2001). A cognitive-behavioral model of pathological Internet use. *Computers in Human Behavior, 17*, 187-95
- Engelberg, E., & Sjoberg, L. (2004). Internet Use, Social Skills, and Adjustment. *Cyber Psychology & Behavior 7* (1), Mary Ann Liebert, Inc.
- Gonchar, N., & Adams, J. R. (2000). Living in cyberspace: Recognizing the importance of the virtual world in social work assessments. *Journal of Social Work Education, 36* (3), 587-595.
- Goulet, N. (2002). The effect of Internet use and Internet dependency on shyness, loneliness, and self-consciousness in college students. *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering, 63* (5-B), 2650.
- Hamburger, Y. A., & Ben-Artzi, E. (2000). The relationship between extraversion and neuroticism and the different uses of the Internet. *Computers in Human Behavior, 16*, 441-449.
- Holm, J. E., & Holroyd, K. A. (1992). The Daily Hassles Scale (Revised): Does it measure stress or symptoms? *Behavioral Assessment, 14* (3-4), 465-482.
- Jackson, L. A., Ervin, K. S., Gardner, P. D., & Schmitt, N. (2001a). Gender and the Internet: women communicating and men searching. *Sex Roles, 44* (5/6), 363-379.

- Jackson, L. A. (1999). Social psychology and the digital divide. Paper presented at the symposium entitled The Internet: a place for social psychology the 1999 conference of the Society for Experimental Social Psychology, St Louis.
- Kim, J., LaRose, R., & Peng, W. (2009). Loneliness as the Cause and the Effect of Problematic Internet Use: The Relationship between Internet Use and Psychological Well-Being. *Cyber Psychology & Behavior*, 12 (4), 451-455.
- Kraut, R., Patterson, M., Lundmark, V., Kiesler, S., Mukophadhyay, T., & Scherlis, W. (1998). Internet paradox: A social technology that reduces social involvement and psychological well-being? *American Psychologist*, 53 (9), 1017-1031.
- Kraut, R., Kiesler, S., Boneva, B., et al. (2002). Internet paradox revisited. *Journal of Social Issues*, 58, 49-74.
- Law, S. P., & Chang, M. (2007). Factor Structure for the Internet Addiction Test: A Confirmatory Approach. *International DSI / Asia and Pacific DSI*. 1-12.
- Lenhart, A., Rainie, L., & Lewis, O. (2001). *Teenage Life Online*. Pew: The internet & American Life Project. Washington DC. Statistics Canada. General Social Survey: internet Use. The Daily.
- Marshall, J. (2003). The sexual life of cyber – savants. *The Australian Journal of Anthropology*, 15, 229-248.
- McKenna, KYA., Green, AS., & Gleason, MEJ. (2002). Relationship formation on the Internet: What's the big attraction? *Journal of Social Issues*, 58, 9-31.
- Media Awareness Network. (2005). Young Canadians in a wired world: Phase II Student Survey. Research conducted by ERIN research, Media Awareness Network URL: <http://www.mediaawareness>
- Mesch, G. (2001). Social relationships and Internet use among adolescents in Israel. *Social Science Quarterly*, 82, 329-340.
- Mitchell, P. (2000). Internet addiction: Genuine diagnosis or not? *Lancet*; 355: 632.
- Morahan-Martin, J., & Schumacher, P. (1997). Incidence and correlates of pathological Internet use in college students. Paper presented at the 105th annual meeting of the American Psychological Association, Chicago, IL
- Morgan, C., & Cotton, S. R. (2003). The relationship between Internet activities and depressive symptoms in a sample of college freshmen. *Cyber Psychology & Behavior*, 6, 133-42.

- Moody, E. J. (2001). Internet use and its relationship to loneliness. *Cyber Psychology & Behavior, 4*, 393-401.
- Murphey, B. (June, 1996). Computer addictions entangle students. *The APA Monitor*.
- Nalwa, K., & Anand, A. P. (2003). Internet addiction in students: a cause of concern. *Cyber Psychology and Behavior, 6* (6), 653-656.
- Nie, N. H., & Erbring, L. (2002). Internet and society: A preliminary report. *IT & Society, 1* (1), 275-283.
- Ofofu, H. B. (2001). "Heavy Internet use: A proxy for social interaction." *Dissertation Abstracts International: Section B: The Sciences and Engineering, 61* (9-B), 5058.
- Pawlak, C. (2002). Correlates of Internet use and addiction in adolescents. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities and Social Sciences, 63* (5-A), 1727.
- Pilkonis, P. A. (1977a). Shyness, public and private, and its relationship to other measures of social behavior. *Journal of Personality, 45*, 585-595.
- Quittner, J. (1997). Divorce Internet style. *Time, 72*.
- Robert Half International, Inc. (1996). Misuse of the Internet may hamper productivity. Report from an internal study conducted by a private marketing research group.
- Sanders, C. E. (2000). The relationship of Internet use to depression and social isolation among adolescents. *Adolescence, 35* (138), 237-42.
- Shaw, L. H., & Gant, L. M. (2002). In Defense of the Internet: The Relationship between Internet Communication and Depression, Loneliness, Self-Esteem, and Perceived Social Support. *Cyber Psychology & Behavior, 5*, 2.
- Sheehan, K. B. (2002). Of surfing, searching, and newshounds: A typology of internet users online sessions. *Journal of Advertising Research, 42*, 62-71.
- Shiomi, K., Matsushima, R., & Kuhlman, D. M. (2000). Shyness in self disclosure mediated by social skills, *Journal of Psychological Report, 86*, 333-338.
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2007). Preadolescents' and adolescents' online communication and their closeness to friends. *Developmental Psychology, 43* (2), 267-277.
- Whang, S., Lee, S., & Chang, G. (2003). Internet over-users' psychological profiles: A behavior sampling analysis on Internet

addiction. *Cyber Psychology & Behavior*, 6, 143-50.

Young, K. (1996). *Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder*. [Online]. Available: <http://www.pitt.edu/~ksy/apa.html>.

Young, K. S. (1996). Addictive use of the internet: A case that breaks the stereotype. *Psychological Reports*, 79, 899-902.